

O'na döndürüleceksiniz hitabının manası nedir?

O'na Döndürüleceksiniz

Fahreddin er-Râzî, der ki: **وَالْيَهُ تَرْجَعُونَ** ayetindeki “Siz, ancak O’na döndürüleceksiniz” hitabının manası şudur: “Onun hükmünün ve yargısının mahalline varacaksınız.”

Allah Mekândan Münezzehtir

ilâ kelimesi, bir uca varma manasını ifade eder ki, Allah mekândan ve cihetten münezzehtir.

Fahreddin er-Râzî burada **وَالْيَهُ تَرْجَعُونَ** ifadesindeki “O’na döndürüleceksiniz” cümlesini, Allah’a mekân bakımından gitmek şeklinde anlamıyor. Çünkü Allah, mekândan, yönden, mesafeden, sağdan, soldan, yukarıdan, aşağıdan münezzehtir.

Evet, burada usûlî kaide şudur: Bir ayetin zahirî manası, Allah hakkında sabit olan **muhkem naslarla** ve kesin aklî delillerle çatışıyor gibi görünürse, o ayet zahirî mekân manasında bırakılmaz; **Allah’ın şanına layık bir mana ile tevil edilir.**

O hâlde ayetteki “O’na dönüş”, bir yerden bir yere yürümek yahut bir noktadan başka bir noktaya varmak değildir. Buradaki dönüş, **Allah’ın hükmüne, hesabına, yargısına ve adalet divanına sevk edilmek** demektir.

“O’nun Hükmünün Mahalline Varacaksınız” Ne Demek?

“Onun hükmünün ve yargısının mahalline varacaksınız” ifadesi şu manaya gelir: Siz dünyada serbest bırakılmış gibi görünseniz de başıboş değilsiniz. Bir gün öyle bir makama çıkarılacaksınız ki orada artık hüküm yalnız Allah’ın olacaktır. Orada dünya makamları, servetler, unvanlar, kuvvetler, taraftarlar, hileler ve mazeretler fayda vermeyecek; herkes Allah’ın mutlak adaleti karşısında hesap verecektir. Yani “O’na döndürülmek”, **O’nun huzurunda hesaba çekilmek ve O’nun hükmüne teslim olmak** demektir.

“ilâ” Kelimesinin İnceliği

Arapçada **إِلَى** / **ilâ** kelimesi çoğu zaman “bir şeye doğru yönelmek, bir sınıra varmak, bir hedefe ulaşmak” manasında kullanılır. Mesela “şehre gittim” denildiğinde bir mekâna doğru hareket anlaşılır. Fakat Allah hakkında bu mana aynen alınmaz. Çünkü Allah bir mekânda oturan, bir yönde bulunan, kendisine mesafe kat edilerek ulaşılan bir varlık değildir. Bu yüzden burada **إِلَيْهِ** / **O’na** ifadesi, mekânsal varış değil; **hükmüne, hesabına, emrine ve huzur-i manevisine varış** manasındadır.

Allah Mekândan Münezzehtir

Allah'ın mekândan münezzehtir olması şu demektir: Allah bir yerde bulunmakla kayıtlı değildir. Çünkü mekân mahlûktur; sonradan yaratılmıştır. Sonradan yaratılmış olan mekân, ezeli olan Allah'ı kuşatamaz. Allah mekânı yaratandır; yaratılan şey, Yaratıcı'ya zarf olamaz. Bu sebeple "Allah'a döndürülmek" ifadesi, "Allah'ın bulunduğu bir yere götürülmek" demek değildir. Bilakis kulun, Allah'ın hüküm ve hesap dairesine çıkarılması demektir.